

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO ĐỘNG LỰC HỌC TẬP CỦA SINH VIÊN TRONG THỰC HÀNH NÉM LỰU ĐẠN MÔN GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH

Nguyễn Văn Thương
Trường Đại học Hải Phòng

Tóm tắt: Trong chương trình Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN), nội dung thực hành ném lựu đạn là một nội dung bắt buộc, có ý nghĩa quan trọng trong việc rèn luyện kỹ năng quân sự cơ bản, ý thức kỷ luật và tác phong quân đội cho sinh viên. Tuy nhiên, qua thực tiễn giảng dạy cho thấy, đây cũng là nội dung gây nhiều khó khăn và áp lực tâm lý cho sinh viên, đặc biệt là sinh viên không thuộc khối ngành quân sự, kỹ thuật. Nhiều sinh viên còn tâm lý e ngại, sợ sai kỹ thuật, sợ nguy hiểm, học tập mang tính đối phó, dẫn đến động lực học tập thấp, kết quả thực hành chưa cao. Bên cạnh đó, việc tổ chức thực hành ném lựu đạn hiện nay ở một số cơ sở đào tạo còn nặng về thao tác kỹ thuật, chưa chú trọng đúng mức đến yếu tố tâm lý người học, phương pháp tổ chức lớp học và hình thức giảng dạy nhằm tạo hứng thú học tập. Từ thực trạng đó, việc đổi mới tổ chức thực hành ném lựu đạn theo hướng khoa học, phù hợp tâm lý sinh viên, góp phần nâng cao động lực học tập là yêu cầu cấp thiết. Đây chính là cơ sở để tác giả lựa chọn đề tài nghiên cứu này.

Từ khóa: thực trạng, giải pháp, động lực học tập, sinh viên

CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS TO ENHANCE STUDENTS' LEARNING MOTIVATION IN GRENADE-THROWING PRACTICE IN NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION

Abstract: In the National Defense and Security Education (NDSE) curriculum, grenade-throwing practice is a compulsory component that plays an important role in developing students' basic military skills, discipline, and military-style conduct. However, teaching practice shows that this content also presents considerable difficulties and psychological pressure for students, especially those who do not belong to military or technical disciplines. Many students experience anxiety, fear of making technical mistakes, and concerns about safety, leading to passive learning attitudes, low learning motivation, and unsatisfactory practical outcomes. In addition, the organization of grenade-throwing practice in some training institutions still focuses heavily on technical procedures, while insufficient attention is paid to learners' psychological factors, classroom organization, and teaching methods aimed at enhancing learning engagement. From this reality, innovating the organization of grenade-throwing practice in a scientific manner that is suitable to students' psychological characteristics in order to improve learning motivation has become an urgent requirement. This is the fundamental basis for the author's selection of this research topic.

Keywords: current situation, solutions, learning motivation, students

Nhận bài: 31.12.2025

Phản biện: 23.01.2026

Duyệt đăng: 28.01.2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN) là môn học bắt buộc trong chương trình đào tạo đại học, có vai trò quan trọng trong việc trang bị kiến thức, rèn luyện kỹ năng quân sự và ý thức trách nhiệm công dân cho sinh viên. Trong đó, nội dung thực hành ném lựu đạn là một nội dung huấn luyện quân sự quan trọng nhưng có tính đặc thù cao, đòi hỏi sự phối hợp giữa kỹ thuật, thể lực và tâm lý người học. Thực tiễn giảng dạy cho thấy, nhiều sinh viên còn tâm lý e ngại, thiếu hứng thú và động lực học tập khi tham gia thực hành ném lựu đạn, dẫn đến kết quả học tập chưa cao. Nguyên nhân chủ yếu xuất phát từ cách thức tổ chức thực hành còn nặng về kỹ thuật, chưa chú trọng đến yếu tố tâm lý và động lực học tập của sinh viên. Trong bối cảnh đổi mới giáo dục theo hướng lấy người học làm trung tâm, việc nghiên cứu các giải pháp đổi mới tổ chức thực hành ném lựu đạn nhằm nâng cao động lực học tập cho sinh

viên là cần thiết, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy môn GDQP&AN hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng trong học tập thực hành ném lựu đạn trong GDQP&AN

2.1.1. Đặc điểm thực hành ném lựu đạn trong GDQP&AN

Thực hành ném lựu đạn là một nội dung huấn luyện quân sự cơ bản trong chương trình Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN), mang tính đặc thù cao, kết hợp chặt chẽ giữa lý thuyết và thực hành.

Thực hành ném lựu đạn có tính chính xác và an toàn cao. Mỗi động tác đều phải được thực hiện đúng quy trình kỹ thuật, tuân thủ nghiêm ngặt các quy định về an toàn huấn luyện. Thực tiễn giảng dạy môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh cho thấy, thực hành ném lựu đạn là nội dung gây nhiều áp lực tâm lý cho sinh viên. Phần lớn sinh viên

chưa có nền tảng quân sự, còn tâm lý lo sợ, e ngại sai kỹ thuật hoặc mất an toàn khi thực hành. Bên cạnh đó, việc đánh giá kết quả thực hành chủ yếu dựa vào yêu cầu kỹ thuật khiến một bộ phận sinh viên học tập mang tính đối phó, chưa thực sự chủ động rèn luyện kỹ năng.

Nội dung thực hành này có yêu cầu cao về tâm lý và bản lĩnh người học. Sinh viên không chỉ thực hiện thao tác kỹ thuật mà còn phải kiểm soát được cảm xúc, sự căng thẳng và tâm lý sợ hãi trong quá trình luyện tập. Khả năng giữ bình tĩnh và tự tin đóng vai trò quan trọng quyết định đến kết quả thực hành.

Thực hành ném lựu đạn mang tính kỷ luật cao. Hoạt động thực hành thường được tổ chức luyện tập theo đội hình, nhóm, yêu cầu sinh viên tuân thủ nghiêm túc mệnh lệnh, thời gian và quy trình huấn luyện.

Bên cạnh đó, nội dung thực hành ném lựu đạn có thời lượng luyện tập hạn chế, trong khi yêu cầu về kỹ thuật lại tương đối cao. Điều này đòi hỏi giảng viên phải có phương pháp tổ chức thực hành khoa học, phù hợp với trình độ và đặc điểm tâm lý của sinh viên để đảm bảo hiệu quả học tập.

2.1.2 Những khó khăn tác động đến động lực thực hành ném lựu đạn của người học

Thứ nhất, khó khăn về tâm lý người học là rào cản lớn nhất và có tác động trực tiếp đến động lực học tập của sinh viên. Phần lớn sinh viên là những người chưa từng tiếp xúc với môi trường quân sự, chưa có trải nghiệm thực hành với các nội dung huấn luyện liên quan đến vũ khí, do đó dễ nảy sinh tâm lý lo lắng và e ngại khi tham gia thực hành ném lựu đạn.

Tâm lý sợ nguy hiểm, sợ vi phạm quy định an toàn hoặc sợ thực hiện sai kỹ thuật là biểu hiện phổ biến ở sinh viên. Mặc dù trong huấn luyện sử dụng lựu đạn tập, các quy định về an toàn luôn được quán triệt nghiêm ngặt, song yếu tố “vũ khí” vẫn tạo ra áp lực tâm lý nhất định đối với người học. Áp lực này khiến sinh viên thiếu tự tin, không mạnh dạn thực hiện động tác, đặc biệt trong những buổi thực hành đầu tiên.

Bên cạnh đó, tâm lý sợ bị đánh giá kết quả thấp hoặc bị nhắc nhở trước tập thể cũng ảnh hưởng tiêu cực đến thái độ học tập của sinh viên. Một số sinh viên có xu hướng né tránh thực hành, hạn chế số lần luyện tập hoặc chỉ thực hiện mang tính hình thức để hoàn thành yêu cầu.

Ngoài ra, sự khác biệt về thể lực và khả năng tiếp thu giữa các sinh viên cũng dẫn đến tâm lý tự

ti, đặc biệt là đối với sinh viên nữ hoặc sinh viên có thể lực yếu. Khi kết quả luyện tập không đạt yêu cầu, sinh viên dễ nảy sinh tâm lý chán nản, mất hứng thú, từ đó làm suy giảm động lực học tập trong các buổi thực hành tiếp theo.

Như vậy, khó khăn về tâm lý người học không chỉ ảnh hưởng đến quá trình tiếp thu kỹ thuật ném lựu đạn mà còn tác động trực tiếp đến động lực học tập, thái độ và hiệu quả rèn luyện của sinh viên. Nếu không có biện pháp tổ chức và hỗ trợ phù hợp, rào cản tâm lý này sẽ trở thành yếu tố cản trở lớn đối với việc nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập nội dung thực hành ném lựu đạn trong môn GDQP&AN.

Thứ hai, phương pháp tổ chức và hình thức giảng dạy thực hành ném lựu đạn cũng là yếu tố có ảnh hưởng trực tiếp đến động lực học tập và hiệu quả rèn luyện kỹ năng của sinh viên. Thực tiễn cho thấy, việc tổ chức thực hành nội dung này vẫn còn mang tính truyền thống, chưa thực sự phù hợp với đặc điểm tâm lý và trình độ của đối tượng sinh viên hiện nay.

Trước hết, hình thức giảng dạy thực hành ở nhiều lớp học còn nặng về truyền đạt kỹ thuật một chiều, giảng viên chủ yếu làm mẫu, sau đó yêu cầu sinh viên thực hiện theo quy trình chung. Cách tổ chức này chưa tạo điều kiện để sinh viên được luyện tập từng bước, chưa chú trọng đến việc hỗ trợ, hướng dẫn cá nhân đối với những sinh viên có khả năng tiếp thu chậm hoặc tâm lý e ngại.

Bên cạnh đó, việc tổ chức lớp học chưa được phân hóa theo trình độ và thể lực của sinh viên. Trong cùng một buổi thực hành, sinh viên có thể lực tốt và sinh viên thể lực yếu thường được yêu cầu thực hiện cùng một nội dung và tiêu chuẩn kỹ thuật, dẫn đến áp lực tâm lý cho nhóm sinh viên yếu hơn. Khi không đạt kết quả mong muốn, sinh viên dễ nảy sinh tâm lý tự ti, chán nản, ảnh hưởng tiêu cực đến động lực học tập.

Việc áp dụng các phương pháp giảng dạy tích cực như luyện tập theo nhóm nhỏ, mô phỏng động tác, sử dụng phương tiện trực quan hoặc tổ chức thảo luận, rút kinh nghiệm sau thực hành chưa được triển khai đồng bộ.

Như vậy, những hạn chế trong phương pháp tổ chức và hình thức giảng dạy thực hành ném lựu đạn đã và đang tác động tiêu cực đến tâm lý, thái độ và động lực học tập của sinh viên. Điều này đặt ra yêu cầu cần thiết phải đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng lấy người học làm trung tâm, tổ chức thực hành linh hoạt, phù hợp với đặc

điểm đối tượng nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy và học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh.

Thứ ba, điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị là những yếu tố có vai trò quan trọng, tác động trực tiếp đến chất lượng dạy – học và động lực học tập của sinh viên trong nội dung thực hành ném lựu đạn môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh. Thực tiễn cho thấy, bên cạnh những kết quả đạt được, việc bảo đảm các điều kiện phục vụ cho huấn luyện thực hành ném lựu đạn ở một số cơ sở đào tạo vẫn còn tồn tại những hạn chế nhất định.

Trước hết, cơ sở vật chất phục vụ thực hành ở một số trung tâm GDQP&AN chưa thực sự đáp ứng yêu cầu huấn luyện. Không gian thao trường còn hạn chế, bố trí chưa khoa học, ảnh hưởng đến việc tổ chức luyện tập đồng loạt và bảo đảm an toàn cho người học. Việc thiếu các khu vực luyện tập phân chia theo nhóm hoặc theo mức độ kỹ năng khiến sinh viên khó có điều kiện luyện tập nhiều lần, đặc biệt là đối với những sinh viên còn yếu về kỹ thuật.

Bên cạnh đó, trang thiết bị phục vụ thực hành ném lựu đạn ở một số nơi còn chưa đồng bộ. Số lượng lựu đạn tập, mô hình trực quan, phương tiện hỗ trợ giảng dạy còn hạn chế, chưa đáp ứng đầy đủ nhu cầu luyện tập của sinh viên. Việc thiếu các thiết bị mô phỏng hoặc phương tiện hỗ trợ trực quan khiến sinh viên khó hình dung đầy đủ động tác kỹ thuật, làm giảm hiệu quả tiếp thu và hứng thú học tập.

Việc cơ sở vật chất, trang thiết bị chưa được bảo đảm đầy đủ còn làm cho quá trình tổ chức thực hành ném lựu đạn gặp khó khăn, giảng viên khó triển khai các phương pháp giảng dạy linh hoạt, sáng tạo. Sinh viên vì vậy chưa có điều kiện luyện tập thường xuyên, chưa được sửa sai kịp thời, dẫn đến kết quả thực hành chưa cao và động lực học tập bị suy giảm.

Như vậy, những hạn chế về cơ sở vật chất, trang thiết bị là một trong những nguyên nhân quan trọng tác động tiêu cực đến động lực học tập ném lựu đạn của sinh viên. Việc đầu tư, cải thiện đồng bộ các điều kiện này là yêu cầu cần thiết nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy và học tập nội dung thực hành ném lựu đạn trong môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh.

2.2 Giải pháp nâng cao động lực học tập thực hành ném lựu đạn

Một là, nâng cao nhận thức và giảm áp lực tâm lý cho sinh viên. Nâng cao nhận thức và giảm áp lực tâm lý cho sinh viên là giải pháp có

ý nghĩa nền tảng trong việc nâng cao động lực học tập thực hành ném lựu đạn môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh. Khi sinh viên hiểu rõ mục tiêu, ý nghĩa và giá trị của nội dung học tập, đồng thời được hỗ trợ về mặt tâm lý, họ sẽ có thái độ học tập tích cực và chủ động hơn trong quá trình rèn luyện kỹ năng.

Trước hết, giảng viên cần chú trọng nâng cao nhận thức của sinh viên về vai trò và ý nghĩa của nội dung thực hành ném lựu đạn. Ngay từ buổi học đầu tiên, cần làm rõ mục tiêu huấn luyện, yêu cầu kỹ thuật và giá trị thực tiễn của nội dung này trong việc rèn luyện bản lĩnh, tính kỷ luật và tinh thần trách nhiệm của người học.

Bên cạnh đó, giảng viên cần giảm áp lực tâm lý cho sinh viên trong quá trình thực hành. Việc quán triệt đầy đủ, rõ ràng các quy định về an toàn huấn luyện, sử dụng lựu đạn tập và hướng dẫn kỹ thuật một cách cẩn trọng sẽ giúp sinh viên yên tâm hơn khi tham gia luyện tập.

Ngoài ra, cần chú trọng động viên, khích lệ kịp thời, giúp sinh viên vượt qua tâm lý e ngại, sợ sai. Thay vì phê bình nặng nề khi sinh viên thực hiện chưa đúng kỹ thuật, giảng viên nên hướng dẫn, điều chỉnh nhẹ nhàng, khuyến khích sự cố gắng và tiến bộ của người học.

Việc tổ chức luyện tập theo nhóm nhỏ, kết hợp hỗ trợ cá nhân cũng là biện pháp hiệu quả nhằm giảm áp lực tâm lý cho sinh viên. Khi được luyện tập trong môi trường quen thuộc, có sự hỗ trợ từ bạn học và giảng viên, sinh viên sẽ mạnh dạn hơn trong việc thực hiện động tác, chủ động trao đổi, học hỏi lẫn nhau, từ đó nâng cao động lực học tập.

Như vậy, thông qua việc nâng cao nhận thức và giảm áp lực tâm lý cho sinh viên, quá trình học tập thực hành ném lựu đạn sẽ trở nên nhẹ nhàng, tích cực hơn. Đây là cơ sở quan trọng để nâng cao động lực học tập, góp phần nâng cao hiệu quả giảng dạy và chất lượng đào tạo môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh.

Hai là, đổi mới phương pháp tổ chức thực hành theo hướng lấy người học làm trung tâm là giải pháp quan trọng nhằm nâng cao động lực học tập và hiệu quả rèn luyện kỹ năng thực hành ném lựu đạn môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh. Phương pháp này hướng đến việc phát huy tính chủ động, tích cực của sinh viên trong quá trình học tập, đồng thời giảm áp lực tâm lý và tạo môi trường học tập phù hợp với đặc điểm của người học.

Trước hết, việc tổ chức thực hành cần được thiết kế theo lộ trình từ đơn giản đến phức tạp,

chia nhỏ nội dung luyện tập thành các bước cụ thể như: làm quen với tư thế, luyện tập động tác không có lựu đạn, luyện tập với lựu đạn tập và cuối cùng là thực hành hoàn chỉnh.

Bên cạnh đó, giảng viên cần đa dạng hóa hình thức tổ chức luyện tập, kết hợp giữa luyện tập cá nhân và luyện tập theo nhóm nhỏ. Việc luyện tập theo nhóm giúp sinh viên có cơ hội quan sát, trao đổi, hỗ trợ lẫn nhau trong quá trình thực hành, tạo không khí học tập cởi mở và tích cực. Đồng thời, giảng viên có điều kiện theo dõi, hướng dẫn sát sao hơn đối với từng nhóm và từng cá nhân.

Việc phân hóa đối tượng học tập theo trình độ và thể lực cũng là nội dung quan trọng trong phương pháp lấy người học làm trung tâm. Thay vì áp dụng một tiêu chuẩn cứng nhắc cho tất cả sinh viên, giảng viên có thể điều chỉnh yêu cầu luyện tập phù hợp với từng nhóm đối tượng, tạo điều kiện để mọi sinh viên đều có cơ hội hoàn thành nhiệm vụ học tập và đạt được sự tiến bộ nhất định.

Ngoài ra, cần tăng cường sử dụng các phương tiện trực quan và hình thức mô phỏng trong tổ chức thực hành. Việc minh họa động tác bằng hình ảnh, video hoặc mô hình trực quan. Hình thức này không chỉ nâng cao hiệu quả tiếp thu mà còn tạo hứng thú cho sinh viên trong quá trình học tập.

Vai trò của giảng viên trong phương pháp lấy người học làm trung tâm cũng cần được chuyển từ “người truyền đạt” sang “người hướng dẫn và hỗ trợ”. Giảng viên cần thường xuyên quan sát, lắng nghe, kịp thời điều chỉnh phương pháp tổ chức thực hành cho phù hợp với phản hồi của sinh viên, đồng thời khuyến khích người học tự đánh giá, rút kinh nghiệm sau mỗi buổi luyện tập.

Như vậy, việc đổi mới phương pháp tổ chức thực hành theo hướng lấy người học làm trung tâm sẽ góp phần tạo môi trường học tập tích cực, giảm áp lực tâm lý, phát huy tính chủ động và nâng cao động lực học tập của sinh viên.

Ba là, cải thiện cơ sở vật chất là một trong những giải pháp quan trọng nhằm nâng cao động lực học tập và hiệu quả thực hành ném lựu đạn của sinh viên trong môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh. Cơ sở vật chất đầy đủ, đồng bộ và phù hợp không chỉ tạo điều kiện thuận lợi cho quá trình giảng dạy mà còn góp phần giảm áp lực tâm lý, nâng cao hứng thú và sự chủ động của người học.

Trước hết, cần chú trọng nâng cấp và bố trí thao trường thực hành một cách khoa học. Thao trường cần đảm bảo diện tích, khoảng cách an

toàn và được phân khu hợp lý để tổ chức luyện tập theo nhóm hoặc theo trình độ của sinh viên. Việc bố trí không gian luyện tập rõ ràng, an toàn giúp sinh viên yên tâm hơn khi tham gia thực hành, từ đó giảm bớt tâm lý lo lắng, e ngại trong quá trình học tập.

Bên cạnh đó, việc bổ sung và hoàn thiện các trang thiết bị phục vụ thực hành là yêu cầu cần thiết. Số lượng lựu đạn tập, mô hình trực quan, dụng cụ hỗ trợ giảng dạy cần được đảm bảo đầy đủ để sinh viên có điều kiện luyện tập thường xuyên. Các phương tiện trực quan như mô hình động tác, hình ảnh, video minh họa kỹ thuật ném lựu đạn sẽ giúp sinh viên dễ hình dung và nắm vững thao tác.

Ngoài ra, cần quan tâm cải thiện điều kiện phòng học và khu vực chuẩn bị thực hành. Việc trang bị đầy đủ các phương tiện trình chiếu, bảng biểu, tài liệu hướng dẫn sẽ hỗ trợ giảng viên trong việc truyền đạt kiến thức lý thuyết gắn với thực hành.

Việc cải thiện điều kiện cơ sở vật chất cũng tạo điều kiện để giảng viên đổi mới phương pháp tổ chức thực hành, áp dụng các hình thức luyện tập linh hoạt, sáng tạo, phù hợp với đặc điểm của sinh viên.

Như vậy, đầu tư và cải thiện điều kiện cơ sở vật chất là giải pháp mang tính lâu dài và bền vững, có vai trò quan trọng trong việc nâng cao động lực học tập thực hành ném lựu đạn của sinh viên, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh trong giai đoạn hiện nay.

III. KẾT LUẬN

Thực hành ném lựu đạn là một nội dung quan trọng trong chương trình Giáo dục Quốc phòng và An ninh, góp phần rèn luyện kỹ năng quân sự cơ bản, bản lĩnh và tác phong kỷ luật cho sinh viên. Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy cho thấy, động lực học tập của sinh viên đối với nội dung thực hành này còn chịu ảnh hưởng bởi nhiều yếu tố như tâm lý e ngại của người học, hạn chế trong phương pháp tổ chức giảng dạy, điều kiện cơ sở vật chất chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu rèn luyện kỹ năng.

Nghiên cứu đã chỉ ra rằng, khó khăn về tâm lý người học là rào cản lớn nhất làm giảm động lực học tập, trong khi phương pháp tổ chức thực hành chưa linh hoạt và điều kiện phục vụ huấn luyện còn hạn chế càng làm gia tăng áp lực cho sinh viên. Trên cơ sở đó, bài viết đã đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao động lực học tập thực hành ném lựu đạn, bao gồm: nâng cao nhận thức và giảm áp lực tâm lý cho sinh viên; đổi mới phương pháp tổ chức thực hành theo hướng lấy người học

làm trung tâm; tăng cường vai trò hướng dẫn, hỗ trợ của giảng viên; và cải thiện điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ huấn luyện.

Việc thực hiện đồng bộ các giải pháp nêu trên

sẽ góp phần tạo môi trường học tập tích cực, an toàn và phù hợp với đặc điểm của sinh viên, từ đó nâng cao hứng thú, tính chủ động và hiệu quả học tập thực hành ném lựu đạn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Giáo trình Giáo dục Quốc phòng và An ninh dành cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng*, Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

Phạm Minh Tuấn (2019), *Ứng dụng công nghệ vào giảng dạy Giáo dục Quốc phòng và An ninh*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học Quốc gia về Giáo dục Quốc phòng.

Bộ Quốc phòng (2019), *Huấn luyện quân sự cơ bản*, Nhà xuất bản Quân đội Nhân dân, Hà Nội.